

Beleid

**Misbruik en Oneigenlijk
gebruik**

2023

Inhoud

1. In- en aanleiding	3
2. Betekenis Misbruik & Oneigenlijk gebruik.....	4
2.1 Definities M&O.....	4
2.2 Externe en interne werking.....	5
2.3 Uitgangspunten en doelstellingen van het M&O beleid.....	5
3. Inhoud van het M&O beleid.....	6
3.1 Algemeen.....	6
3.2 Indeling M&O beleid	6
3.3 Opvolging M&O beleid	8
4. Risicogebieden en intensiteit van maatregelen	9
4.1 Inleiding.....	9
4.2 Intensiteit van maatregelen	9
4.3 Risicovolle processen.....	9
4.4 Privacy en gegevensbeveiliging.....	11
5. Uitvoering, evaluatie en accountant	12
5.1 Uitvoering en evaluatie	12
5.2 Rechtmatigheidsverantwoording en rol accountant	12
Bijlage 1. Checklist M&O	13
Bijlage 2. Omschrijving risicogebieden en maatregelen	14

1. In- en aanleiding

Op grond van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Senzer 2023, artikel 13, draagt het dagelijks bestuur zorg voor het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan.

Rechtmatigheid betekent handelen in overeenstemming met wet- en regelgeving.

Het juridische begrip rechtmatigheid omvat alle geldende wetten en regels. In het kader van de controle op de jaarrekening is rechtmatigheid een minder omvattend begrip. Hierbij gaat het om een duidelijke relatie met het financiële beheer; er moet worden vastgesteld dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dat wil zeggen overeenkomstig (financiële) wet- en regelgeving. Financiële onrechtmatigheden beïnvloeden mogelijk het accountantsoordeel. Ingaande 2023 is het dagelijks bestuur van Senzer verantwoordelijk voor het afgeven van een oordeel over de (financiële) rechtmatigheid. De accountant controleert of dit een getrouw beeld geeft.

Eén van de onderdelen van financiële rechtmatigheid is het criterium Misbruik en Oneigenlijk gebruik (verder: M&O).

Het M&O-beleid is gericht op het voorkomen en bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen die door Senzer worden uitgevoerd. Om te waarborgen dat (delen van) overheidssubsidies- of uitkeringen ten onrechte worden verstrekt. Deze notitie geeft richting aan het M&O beleid van Senzer.

Opgemerkt wordt dat voor Tozo een afzonderlijke beleidsregel is vastgesteld met het oog op M&O: [Beleidsregels tegengaan misbruik en oneigenlijk gebruik Tozo Senzer 2023 | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#).

Dit beleid is erop gericht M&O te voorkomen, te beperken en tijdig te ontdekken. Hiervoor wordt een mix van maatregelen ingesteld. De intensiteit van deze maatregelen hangt af van de omvang van het risico. En kan dus verschillen per beleidsterrein.

Het beleid geeft duidelijkheid over de hoofdlijnen van M&O beleid van Senzer. Het gaat niet in op specifieke details met betrekking tot regelgeving, sancties etc. Dit zijn zaken die in de specifieke regelgeving moeten worden opgenomen.

Leeswijzer:

In deze beleidsnotitie wordt eerst uitgelegd wat M&O betekent en wat de belangrijkste uitgangspunten zijn (hoofdstuk 2). Daarna wordt de inhoud van het M&O-beleid beschreven (hoofdstuk 3). Vervolgens worden de risicogebieden binnen Senzer beschreven en de hierbij behorende soorten van maatregelen (hoofdstuk 4). In het laatste hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de uitvoering en evaluatie en de rol van de accountant (hoofdstuk 5).

Dit M&O beleid is samengesteld op basis van analyse van M&O beleid bij diverse gemeenten, van richtlijnen VNG (vooral gericht op sociaal domein c.q. participatiewet) en de Handreiking ter voorkoming en bestrijding misbruik & oneigenlijk gebruik van het Ministerie van Financiën. Bijlage 1 bevat een hulpmiddel met aandachtspunten voor het bepalen van benodigde maatregelen om M&O te voorkomen of verminderen.

Bijlage 2 omvat een beschrijving van de huidige maatregelen per risicogebied.

In bijlage 3 is de frauderisico-analyse opgenomen vanwege de relatie met M&O. Hier moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de frauderisico-analyse breder is dan het M&O beleid.

2. Betekenis Misbruik & Oneigenlijk gebruik

2.1 Definitie M&O

Het begrip M&O wordt door de Commissie BBV als volgt omschreven¹:

Misbruik

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Misbruik van overheidsgelden kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Bij het bestrijden van misbruik passen beheersmaatregelen zoals misbruikpreventie, handhaving, misbruik en fraudeopsporing en sancties.

Bij fraude passen beheersmaatregelen zoals fraudepreventie, handhaving, fraudeopsporing en sancties.

Oneigenlijk gebruik

Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Bij oneigenlijk gebruik wordt feitelijk gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving. Daarmee zijn dergelijke handelingen niet onrechtmatig. Wel is sprake van het in strijd handelen met het doel en de strekking van de wet- en regelgeving. De beheersmaatregelen die bij oneigenlijk gebruik passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassing en actualiseren wet- en regelgeving.

Conclusie: Misbruik is onrechtmatig, oneigenlijk gebruik niet.

¹ 1 Commissie BBV; Kadernota rechtmatigheid 2023

2.2 Externe en interne werking

Externe werking

Misbruik en oneigenlijk gebruik spelen vooral bij regelingen waarbij informatie van derden van groot belang is. Bijvoorbeeld bij het verlenen of het vaststellen van uitkeringen en (loonkosten)subsidies.

Interne werking

Maar ook binnen onze organisatie moet er aandacht zijn voor mogelijk misbruik en oneigenlijk gebruik. Niet integer handelen kan namelijk leiden tot M&O. Dit M&O beleid heeft dus ook een interne werking en daardoor raakvlakken met ons integriteitsbeleid zoals vastgelegd in de Gedragscode Integriteit Senzer 2021. Dit M&O beleid ziet toe op derden die misbruik maken van overheidsregelingen (conform Kadernota rechtmatigheid 2023).

2.3 Uitgangspunten en doelstellingen van het M&O beleid

Voor het M&O beleid gelden onderstaande algemene uitgangspunten:

- Vertrouwen is het vertrekpunt.
- Misbruik en oneigenlijk gebruik moeten worden tegengegaan. Dit om te voorkomen dat bijvoorbeeld bijstand of subsidie wordt toegekend als gevolg van (al dan niet bewust) onjuist verstrekte gegevens.
- Het voorkomen van M&O is beter dan 'genezen'. Misbruik en oneigenlijk gebruik hebben een negatieve uitwerking op het maatschappelijke en financiële draagvlak van regelingen en voorzieningen. Daarnaast is het niet altijd gemakkelijk overtredingen te signaleren of om na signalering de rechtmatige situatie volledig en juist te herstellen.
- Als zich toch overtredingen voordoen, moeten zowel de signalering als de constatering effectief zijn. Dat wil zeggen: zoveel mogelijk overtredingen zo snel mogelijk signaleren en deze signaleringen zo snel mogelijk onderzoeken om de omvang van de overtreding vast te stellen.
- De verantwoordelijkheid voor het M&O beleid ligt bij het directieteam en zal per proces specifiek belegd moeten worden.
- Elke manager is voor wat betreft de activiteiten van zijn of haar team primair verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen ter voorkoming van M&O van regelingen en voor het controleren daarop.
- Overtreden mag niet lonen. Na constatering van de overtreding moet de rechtmatige situatie zo snel mogelijk worden hersteld. Daarnaast moet financieel voordeel weggenomen worden en moet de overtreder worden bestraft.

3. Inhoud van het M&O beleid

3.1 Algemeen

In deze notitie worden het M&O-beleid en de algemene richtlijnen benoemd, niet alle concrete beheersmaatregelen. Dit beleid richt zich vooral op de algemene uitgangspunten en onze filosofie met betrekking tot het voorkomen en bestrijden van M&O. De concrete beheersmaatregelen moeten geïntegreerd worden in de Administratieve Organisatie en de Interne Beheersing (AO/IB).

Dit beleidskader moet niet gezien worden als een statisch document, maar een document dat regelmatig geactualiseerd wordt. Het M&O-beleid moet voldoende zijn afgestemd op vigerende wet- en regelgeving en de praktijk.

M&O waarborgen in processen

In onze werkprocessen zijn beheersmaatregelen ingebouwd. Deze maatregelen zijn zowel bedoeld als controle-instrument om fouten te voorkomen, als ook om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen of te bestrijden. De beheersmaatregelen hebben zowel een interne als externe werking. Denk onder andere aan functiescheiding, vier-ogen-principe en mandatering.

3.2 Indeling M&O beleid

Het M&O beleid delen we in naar 5 categorieën van maatregelen:

- a. Regelgeving
- b. Voorlichting
- c. Controlebeleid
- d. Sanctiebeleid
- e. Evaluatie

Ad a. Regelgeving

Bij de ontwikkeling van nieuw beleid en nieuwe procedures of bij wijzigingen in bestaand beleid en bestaande procedures moet er aandacht zijn voor de mogelijke aanwezigheid van M&O gevoelige aspecten. Het M&O beleid moet zichtbaar worden gemaakt in de beleidsregels en procedures binnen Senzer. Onder andere door onderstaande beheersmaatregelen toe te passen:

- Gebruik maken van heldere definities;
- Doel en doelgroep nauwkeurig omschrijven;
- Verminderen van de afhankelijkheid van gegevens afkomstig van derden;
- Een slagvaardige reparatiewetgeving wanneer uit effectiviteit-, doelmatigheid- en/of rechtmatigheidsonderzoek is gebleken dat niet tot de doelgroep behorende belanghebbenden gebruik hebben gemaakt van de regeling of dat middelen voor een ander doel zijn besteed dan dat was bedoeld;
- Het opnemen van of verwijzen naar controle- en sanctiebeleid in de regelgeving.

Ad b) Voorlichting

Voorlichting geven heeft een preventieve werking en is, in dit kader, vooral van belang om M&O te voorkomen. Via voorlichting worden belanghebbenden op de hoogte gesteld van het bestaan, de

inhoud en de toepassing van wet- en regelgeving. Bij de voorlichting kan worden aangegeven dat misbruik en oneigenlijk gebruik bestuurlijke gevolgen hebben en kunnen worden bestraft.

Daarnaast is van belang dat er bij voorlichting bewust rekening wordt gehouden met het gegeven dat er in uitkeringsituaties voor de belanghebbende sprake kan zijn van een sterk veranderende situatie op het gebied van inkomen. Dit kan tot stress leiden met alle gevolgen van dien. Duidelijk op dit gebied is dat mensen hierdoor minder goed in staat zijn om informatie op te nemen. Dit kan leiden tot onbedoeld oneigenlijk gebruik. Waar nodig moet hiermee rekening worden gehouden in de voorlichting.

Verder is van belang om rechten, plichten, voorwaarden en mogelijke maatregelen mee te nemen in de voorlichting en in beschikkingen.

Ad c) Controlebeleid

Via controles kan gesignaleerd worden of er sprake is van M&O. Controle richt zich op het toetsen van de gegevens die door de belanghebbende zijn verstrekt. Controles kunnen zowel vooraf als achteraf uitgevoerd worden. Waarbij geldt: hoe meer controles aan de voorkant uitgevoerd worden, des te minder aan de achterkant gecontroleerd hoeft te worden. De concrete invulling van controles per risicogebied is de verantwoordelijkheid van het managementteam.

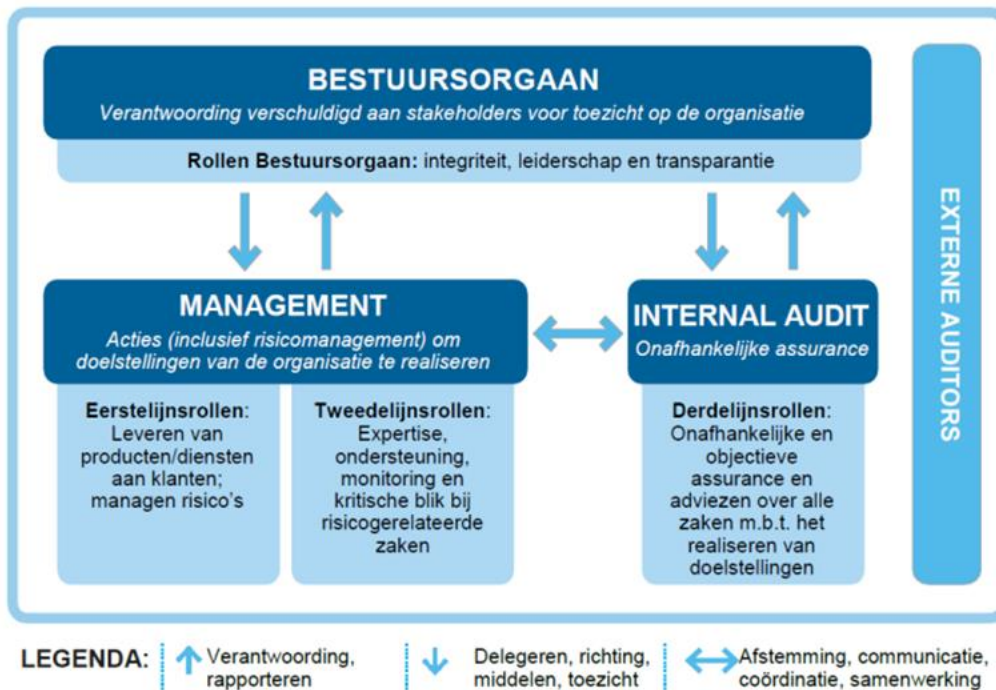
Controles vooraf worden uitgevoerd tot aan het moment van uitbetaling of beschikking. Het doel is te voorkomen dat ten onrechte bedragen worden uitgekeerd. Controles achteraf worden uitgevoerd nadat de betaling of beschikking heeft plaatsgevonden.

Bij M&O gevoelige regelingen is inzicht in de resultaten van controles belangrijk. Vastlegging van de controleresultaten is dus noodzakelijk. De resultaten van een controle kunnen onder andere leiden tot aanpassing van het controlebeleid of van regelgeving. Met andere woorden: de PDCA-cyclus moet hierbij toegepast worden.

Bij controles geven we prioriteit aan de meest risicovolle gebieden. Dit betekent dat risico's vooraf ingeschat moeten worden, en de controles afgestemd op de mate van risico. Meer hierover in hoofdstuk 4.

Binnen Senzer zijn op meerdere organisatieniveaus controlemaatregelen getroffen om M&O te voorkomen en te bestrijden. Er wordt in dit kader ook wel gesproken van drie verdedigingslijnen, die als volgt opgebouwd zijn:

Figuur 3 Het Drielijnen model⁵

Ad d) Sanctiebeleid

Om goed te kunnen inspelen op geconstateerd misbruik is een adequaat sanctiebeleid vereist, dat aansluit op de specifieke regelgeving die van toepassing is. Afhankelijk van de ernst van de situatie, wordt in voorkomende gevallen aangifte gedaan. Van het strikt toepassen van het sanctiebeleid gaat ook een preventieve werking uit. Senzer kan nadere regels stellen met betrekking tot het sanctiebeleid.

Ad e) Evaluatie

Tijdens beleidsevaluaties moet expliciet aandacht zijn voor misbruik en oneigenlijk gebruik. Op die manier ontdekken we gebreken en kunnen we deze herstellen. Evaluaties geven inzicht in de effectiviteit van genomen beheersmaatregelen om M&O te voorkomen. En in de mate waarin uitgevoerde controles toereikend zijn. Gesignaleerde verbeterpunten leiden tot aanpassing van bijvoorbeeld regelgeving of van het controlebeleid. Met andere woorden: bij elke beleidsevaluatie moet de PDCA-cyclus toegepast worden voor het onderdeel M&O. Eens per 4 jaar wordt het M&O beleid integraal geëvalueerd en geactualiseerd.

3.3 Opvolging M&O beleid

Bij nieuw beleid en nieuwe procedures of wijzigingen hierin, dient te worden getoetst of deze voldoende M&O-proof zijn. In bijlage 1 is hiervoor een hulpmiddel opgenomen in de vorm van een M&O checklist. Dit formulier bevat aandachtspunten die kunnen aanzetten tot het nemen van maatregelen om M&O te voorkomen of te bestrijden. Het kan zowel worden gebruikt bij het opstellen of wijzigen van beleid/beleidsregels en procedures als bij de interne controle op bestaand beleid en bestaande procedures.

4. Risicogebieden en intensiteit van maatregelen

4.1 Inleiding

De mate van maatregelen die nodig zijn om M&O te voorkomen dan wel te bestrijden, hangt samen met het risico op M&O. Hierbij geldt: hoe hoger het risico, des te meer beheers- en controlemaatregelen nodig zijn.

In dit hoofdstuk benoemen we de belangrijkste risicogebieden voor misbruik en oneigenlijk gebruik binnen Senzer. En we beschrijven in hoeverre voor elk van deze risicogebieden maatregelen zijn ontwikkeld om M&O te voorkomen dan wel te bestrijden. Hierbij is in de organisatie geïnterviewd hoe het desbetreffende beleidsterrein is ingericht. De keuze van de beheersmaatregelen en de verantwoordelijkheid van het consequent opvolgen ervan, liggen bij de beleidsverantwoordelijke managers en proceseigenaren. Per risicogebied wordt de intensiteit van de beheers- en controlemaatregelen beschreven.

4.2 Intensiteit van maatregelen

In eerste instantie dienen M&O-gevoeligheden zoveel mogelijk te worden vermeden. Afhankelijk van de hoogte van het risico op misbruik en oneigenlijk gebruik zijn extra beheers- en controlemaatregelen nodig ten opzichte van de reguliere AO/IB.²

- Hoog risico

Bij een hoog risico op M&O zijn specifieke en aanvullende maatregelen noodzakelijk om het risico te beperken. Deze maatregelen strekken zich zowel uit tot de voorwaardenscheppende sfeer als het actieve toezicht daarop (controle, handhaving).

- Matig risico

Bij een matig risico is waakzaamheid geboden in de vorm van (extra) kritische beoordeling van de onderbouwing van informatie van derden. Aanvullende maatregelen in de voorwaardenscheppende óf de controlerende sfeer zijn aan te bevelen.

- Laag risico

Als de reguliere AO/IB toereikend is (bijvoorbeeld door een goede functiescheiding) is sprake van een laag risico op M&O en zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk. Uiteraard moet er ook in deze situatie blijvend aandacht zijn voor heldere en eenduidige regelgeving en actieve voorlichting.

4.3 Risicovolle processen

Binnen Senzer is geïnterviewd welke risicovolle processen belangrijk zijn met het oog op misbruik en oneigenlijk gebruik. Voor elk beleidsterrein wordt aangegeven wat het risico is en welke maatregelen genomen worden om M&O te voorkomen dan wel te bestrijden of te verminderen.

4.3.1 Inkomensoverdrachten (hoog M&O risico)

De meeste inkomensoverdrachten (waaronder bijstandsverlening) vormen feitelijk een 'open einde' regeling. Zeker uitkeringen kunnen niet worden geweigerd indien de cliënt aan de voorwaarden voldoet. De persoonlijke belangen van de cliënt zijn groot. Daarnaast is de betrouwbaarheid van de gegevens van de cliënt allesbepalend voor het proces. Niet alleen bij het toekennen van een

² De classificatie hoog, matig en laag ziet hier enkel toe op de kans en niet op de impact van een risico.

inkomensbijdrage, maar voor de hele duur ervan. Hiermee is het risico op misbruik en oneigenlijk gebruik groot. Voor inkomensoverdrachten zijn dan ook aanvullende beheersmaatregelen van toepassing in zowel de voorwaardenscheppende als controlerende sfeer. Onder andere door bij de aanvraag de aangeleverde informatie van belanghebbenden te controleren. Daarnaast wordt tijdens de looptijd van een uitkering gemonitord of er wijzigingen zijn waardoor het recht wijzigt. Het handhavingsbeleid in het kader van de inkomensoverdrachten wordt vastgelegd in een afzonderlijke beleidsregel.

4.3.2 Verstrekken van (loonkosten)subsidies (matig M&O risico)

Senzer verstrekt namens het Rijk subsidies (met name loonkostensubsidies vanuit de Participatiewet). Het financieel belang van deze subsidies is aanmerkelijk. De benodigde informatie om loonkostensubsidie te verstrekken, wordt deels door entiteiten/afdelingen binnen Senzer zelf verstrekt (onder andere loonwaardemetingen, werkgeversstukken van Senzer Direct). Echter voor een deel zijn we afhankelijk van de betrouwbaarheid van de informatie van derden. Op basis hiervan is het risico op M&O matig. Aanvullende maatregelen in de voorwaardenscheppende óf de controlerende sfeer zijn van toepassing volgens het drielijnen model.

4.3.3 Inkopen en aanbestedingen (laag M&O risico)

De interne controle op inkopen en aanbesteding is goed te organiseren. Bovendien is door de wijze waarop de wettelijke aanbestedingsprocedure is vormgegeven de afhankelijkheid van de informatieverstrekking van bedrijven tamelijk beperkt. Het door Senzer vastgestelde Inkoop- en aanbestedingsbeleid, dat gebaseerd is op de aanbestedingswet, geeft voldoende aandacht aan het M&O beleid. Zoals bijvoorbeeld het stellen van uitsluitingscriteria en geschiktheidscriteria ter voorkoming van zakendoen met niet-integere bedrijven. Het risico op M&O voor inkopen en aanbestedingen beoordelen we dan ook als laag.

Kritische punten blijven echter wel de totstandkoming van de transactie en de objectieve controle op de aanvaardbaarheid (vooral kwaliteit) van de geleverde prestatie. Het sluiten van de overeenkomst is uiteindelijk vaak terug te voeren tot een "persoonlijke" afspraak tussen twee mensen. Die beiden grote belangen vertegenwoordigen. Subjectieve overwegingen en invloeden zijn hierbij niet volledig uit te sluiten. Ditzelfde geldt in mindere mate ook voor de beoordeling van de verrichte prestaties. Echter raakt dit aspect meer het integriteitsbeleid binnen de organisatie. Vooral wat betreft het omgaan met relaties, bijvoorbeeld wat betreft het aannemen van geschenken. Reguliere controlemaatregelen zijn ingericht volgens het drielijnen model.

Hieronder een samenvattend overzicht van de belangrijkste risicovolle processen naar risicocategorie:

Risicogebied	Risicocategorie		
	Hoog risico	Matig risico	Laag risico
Inkomensoverdrachten	V		
Subsidies (m.n. LKS)		V	
Inkopen en aanbestedingen			V

Zie bijlage 2 voor de beschrijving hoe het M&O beleid per risicogebied is ingericht.

4.4 Privacy en gegevensbeveiliging

Misbruik en oneigenlijk gebruik heeft niet alleen betrekking op misbruik van middelen. Het kan ook gaan om misbruik van data. Dit kan inbreuk op privacy betreffen met identiteitsfraude als meest vergaande vorm. Het kan gaan om het lekken van vertrouwelijke informatie of persoonsgegevens.

4.4.1 Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Om persoonsgegevens van de inwoners binnen Europa beter te beschermen, is vanaf 25 mei 2018 een nieuwe Europese privacywet van kracht, namelijk de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Voorbeelden van persoonsgegevens zijn: naam, adres, geboortedatum, BSN, medische informatie en geloofsovertuiging. De AVG legt vast dat persoonsgegevens alleen verzameld en bewaard mogen worden als daar een wettelijke grondslag voor is en zo lang dat strikt noodzakelijk is. Senzer houdt een register bij met een beschrijving van alle processen en de persoonsgegevens die daarin verwerkt worden. Als andere organisaties persoonsgegevens verwerken in opdracht van Senzer worden hierover afspraken gemaakt en vastgelegd in een verwerkersovereenkomst.

In de organisatie is een Functionaris gegevensbescherming aanwezig die nauw samenwerkt met de CISO en de CIO.

4.4.2 Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)

Informatiebeveiliging is de verzamelnaam voor de processen die ingericht worden om de betrouwbaarheid van gemeentelijke processen, de gebruikte informatiesystemen en de daarin opgeslagen gegevens te beschermen tegen misbruik en oneigenlijk gebruik. Hierbij is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) het belangrijkste kader. Vanaf 1 januari 2020 is deze van kracht. De BIO is gebaseerd op de internationaal erkende en actuele ISO-normen. De uitwerking van dit kader is vastgelegd in het Informatiebeveiligingsbeleid.

4.4.3 Bibob

Bibob staat voor bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur. Door middel van de Wet Bibob kan Senzer mogelijk voorkomen dat er onbedoeld medewerking wordt verleend aan misbruik van vergunningen, subsidies, vastgoedtransacties of bijvoorbeeld aanbestedingsopdrachten. De mogelijkheid tot toepassing van deze wet wordt onderzocht en desgewenst uitgewerkt in een beleidsregel.

5. Uitvoering, evaluatie en accountant

5.1 Uitvoering en evaluatie

Met de vaststelling van het M&O-beleid zijn per risicogebied de huidige maatregelen in kaart gebracht (zie bijlage 2). Bij nieuwe regelingen of wijzigingen in bestaande regelgeving moet een toets worden ingebouwd hoe groot het risico op M&O in de nieuwe of gewijzigde regelgeving is. Afhankelijk van het resultaat moeten vervolgens beheers- en controlemaatregelen voor het voorkomen en bestrijden van M&O worden uitgewerkt. Een hulpmiddel hiervoor is opgenomen in bijlage 1.

Het centrale uitgangspunt van het M&O beleid is dat elk organisatieonderdeel verantwoordelijk is voor het nemen van maatregelen binnen de processen of activiteiten waarbij informatie van derden van groot belang is. En evalueert of deze maatregelen uitgevoerd worden en of zij voldoende zekerheid bieden. Hierbij is van belang dat interne controles in de lijn zichtbaar (in de vorm van bewijs) worden vastgelegd. De uitkomsten van deze controles kunnen leiden tot aanpassing van het beleid of in de beheersmaatregelen om M&O te voorkomen of te bestrijden. Met andere woorden de PDCA-cyclus moet (zichtbaar) toegepast worden.

Vervolgens toetst team controlling opzet, bestaan en werking van de M&O maatregelen per beleidsterrein. Hiervoor stelt de concerncontroller jaarlijks een planning op van de uit te voeren verbijzonderde interne controles. Tijdens de interim-controle wordt beoordeeld in hoeverre de organisatie op koers ligt. Bij de jaarrekeningcontrole wordt een oordeel gegeven over de mate van beheersing in het afgelopen jaar. Ook voor deze controles geldt dat ze zichtbaar worden vastgelegd, intern voor management en extern voor de accountant.

Het M&O-beleid in zijn geheel wordt elke 4 jaar geëvalueerd en geactualiseerd én tussentijds zoveel als nodig.

5.2 Rechtmatigheidsverantwoording en rol accountant

Zoals in de inleiding aangegeven, is het criterium M&O een onderdeel van de financiële rechtmatigheid. Via de verbijzonderde interne controles wordt een oordeel gevormd over de mate van (financieel) rechtmatig handelen binnen Senzer.

Door een wetswijziging verantwoordt het dagelijks bestuur zich expliciet in de jaarstukken, over de financiële rechtmatigheid. De verantwoordelijkheid voor de financiële huishouding en het rechtmatig handelen wordt hiermee explicieter bij het dagelijks bestuur belegd. De accountant geeft een oordeel over het getrouwe beeld van de rechtmatigheidsverantwoording.

Bijlage 1. Checklist M&O

Dit hulpmiddel bevat maatregelen die kunnen bijdragen aan het voorkomen of verminderen van M&O. De checklist kan zowel worden gebruikt bij de opstelling van nieuw beleid, nieuwe regels en procedures als bij de interne controle op bestaand beleid en bestaande procedures.

1. Regelgeving

Toets of:

- Regelgeving helder is voor uitvoerders en rechthebbenden (doel, doelgroep, heldere definities, geen tegenstrijdige bepalingen, geen overbodige bepalingen etc.)
- Gegevens van derden controleerbaar zijn
- Controle- en sanctiebeleid duidelijk zijn geformuleerd
- Handhaving objectief en eenvoudig kan worden vormgegeven

2. Voorlichting

Zorg voor:

- Publicatie van M&O beleid op het intranet
- Informatiefolders
- Informatie in beschikkingen meenemen

3. Controlebeleid

Zorg voor adequate controlemechanismen:

- In de op te stellen procesbeschrijvingen (administratieve organisatie), door het opnemen c.q. vastleggen van:
 - Inhoud, diepgang en frequentie van de controle op gegevens
 - Functiescheiding
- Periodieke beoordeling interne beheersing, i.c. succesvolle handhaving M&O criterium

4. Sanctiebeleid

Zorg voor stok achter de deur door:

- Het opstellen van aanvullende maatregelen zoals sancties en beleidsregel handhaving.
- Check op naleving van handhavingsbeleid

5. Evaluatie

- Evalueer periodiek de effectiviteit van het M&O beleid en daarbij vastgelegde maatregelen.

Bijlage 2. Omschrijving risicogebieden en maatregelen

In onderstaande tabel is per risicogebied samengevat welke maatregelen gelden met betrekking tot M&O. De bestaande (specifieke en aanvullende) maatregelen reduceren het ingeschatte risico per risicoproces die als hoog, matig of laag zijn gecategoriseerd.

Risicogebied	Kaders	(Bestaande) maatregelen	Risico-categorie
Inkomensoverdrachten	<ul style="list-style-type: none"> Algemene Wet Bestuursrecht Participatiewet (PW) en Besluit Participatiewet Besluit loonkostensubsidie en minimumbedragen studietoeslag Participatiewet 2021 en Regeling loonkostensubsidie Participatiewet 2021 Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen 2004 (BBZ) Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkeloze werknemers (IOAW) gewezen zelfstandigen (IOAZ) Wet Sociale Werkvoorziening, Besluit uitvoering sociale werkvoorziening en begeleid werken en Regeling uitvoering sociale werkvoorziening en begeleid werken 2015 Wet structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwi), Besluit Suwi en Regeling Suwi Invorderingswet Wet inburgering (nieuwkomers) Vreemdelingenwet Wet basisvoorziening kinderopvang 	<ul style="list-style-type: none"> AO/IB: bevoegdhedenregeling, functiescheiding, 4-ogen principe Controles gedurende het aanvraagproces (procedure) Interne controle: <ul style="list-style-type: none"> In de lijn achteraf Verbandscontrole In de 3^e lijn door team controlling Bevorderen spontane naleving Signalen Inlichtingenbureau BRP-signalen 	Hoog

	<ul style="list-style-type: none"> • Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen • Beroepswet • Overgangsrecht - Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving • Rechtsvordering • Faillissementswet • Algemeen inkomensbesluit socialezekerheidswetten • Besluit aanwijzing registraties gezamenlijke huishouding 1998 • Besluit advisering beschut werk • Besluit buitengerechtelijke kosten • Besluit extramurale vrijheidsbeneming en sociale zekerheid • Besluit gelijkstelling vreemdelingen Participatiewet, IOAW en IOAZ • Besluit participatiebudget • Besluit proceskosten bestuursrecht • Besluit taaltoets Participatiewet • Boetebesluit socialezekerheidswetten • Besluit beslagvrije voet • Regeling bijstandsverlening aan zelfstandigen in het buitenland • Regeling participatiebudget • Regeling statistiek Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015 • Regeling terugvordering geringe bedragen • Regeling uitzondering inlichtingenplicht • Regeling vermogenswaardering loaz • Regeling Participatiewet, IOAW en IOAZ • Regeling zorgverzekering 		
--	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Regeling beslagvrije voet • Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (Tozo) • Bijzondere bijstand • Verordeningen gemeente <ul style="list-style-type: none"> ○ Afstemmingsverordening ○ Re-integratieverordening ○ Verordening individuele inkomenstoelage 		
Subsidies (m.n. LKS)	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene Wet Bestuursrecht • Participatiewet (PW) 	<ul style="list-style-type: none"> • AO/IB: bevoegdhedenregeling, functiescheiding, 4-ogen principe • Controle gedurende het aanvraagproces (procedure) • Controle op ingediende declaraties • Interne controle: <ul style="list-style-type: none"> - In de lijn achteraf - Verbandscontrole - In de 3^e lijn door team controlling 	Matig
Inkopen en aanbesteding en	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene Wet Bestuursrecht • Aanbestedingswet • Wet- en Regelgeving EU • Inkoop- en aanbestedingsbeleid Senzer • Mandaatregeling • Gedragscode integriteit Senzer 	<ul style="list-style-type: none"> • AO/IB: bevoegdhedenregeling, functiescheiding, 4-ogen principe • Interne controle: <ul style="list-style-type: none"> - In de lijn - Verbandscontrole - In de 3^e lijn door team controlling • Aanbestedingskalender en Spendanalyse per kwartaal • Contractmanagement 	Laag

Aldus vastgesteld in de vergadering van het dagelijks bestuur van 4 december 2023.

De voorzitter

De secretaris

E. de Vries

R. van Rinsum

